

GAZETA TRANSILVANIEI.

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe $\frac{1}{2}$ an 12 cor., pe $\frac{1}{4}$ an 6 cor. Pentru România şi streinătate pe an 40 franci, pe $\frac{1}{2}$ an 20 franci, pe $\frac{1}{4}$ an 10 franci. Număr de Duminică 8 franci pe an.

Redacţia,

**Tipografia şi Administraţia:
BRAŞOV, PIATA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.**

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 cor., Fără dus acasă pe an 20 cor. pe $\frac{1}{2}$ an 10 cor., pe $\frac{1}{4}$ an 5 cor. Un număr 10 bani. Inserate: un şir pe 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarife şi învolaltă. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Pe timpul coaliţiei şi acum.

II.

Am accentuat eri atitudinea de duplicitate, ce se observă la guvernul Khuen în „manipularea” chestiei de naţionalitate. Zicem „manipulare” — un termen folosit de ziarele maghiare — căci de rezolvirea cinstită şi definitivă a chestiei nu poate fi vorba nici când în domnia regimului feudal aristocratic. Chiar şi procedeul lui Khuen ne-o dovedeşte aceasta. Acest procedeu, ca un lanus unguresc, are două feţe. Una dulceagă, cu priviri blânde şi mult promiţătoare, dar total falşă. Este faţa, care vine cu ramură de oliv în mână, ca să seducă lumea. Cealaltă e severă, în mână cu legi şi ordinaţiuni în favoarea maghiarizării.

Iată argumentele pentru duplicitate: Mai întâiu *alegerile pentru cameră*. Prim-ministrul Khuen promiţese deplină libertate la alegeri. Şi în decursul campaniei a şi fost ținută această promisiune. Candidaţii deputaţi — chiar şi cei ai partidului naţionalist — se puteau mişca liber, nu era împiedecat nimenea în propagandă şi jandarmii se fereau de a se amesteca în vârtejul electoral. Ei erau, ceea-ce ar trebui să fie întotdeauna, numai păzitorii ordinii.

Dar ceasul deciziv sosea. Atunci, înainte de termenul de alegere cu 2—3 zile atitudinea slujbaşilor şi jandarmilor s-a schimbat ca prin farmec. Din pasivi, ce erau au devenit agresivi şi... ce s-a întâmplat să ştie. Volniciile ne mai pomenite le-a constatat opoziţia maghiară, căci nouă ni s-ar fi zis, că suntem parţiali sau pătimişi, cu toate că abuzurile şi încălcările în cercurile cu candidaţi români au întrecut orice închipuire. Dovadă fasiunile maritorilor în cercetările ce se fac în cercul Vinului d. e.

Nu este acesta un procedeu din cele mai perfide, chiar şi în Ungaria?

Dar să mergem mai departe. Unde trebuie o duplicitate mai perfidă decât cum este *chestia împăciuirii Românilor*? Khuen şi Tisza iniţiază tratative de pace, cu înconjurarea comitetului naţional şi pun ca condiţie intrarea Românilor în partidul muncii, fără nici o concesie sau favoruri naţionale. Model: Mangra. Pretenţiile cinstite, dar minimale ale d-lui Dr. Mihiu nici nu le discută. În astfel de împrejurări orice pace se zădărneşte, dar — aşa cugetă Khuen şi Tisza — guvernul şi-a ajuns scopul. Viena şi lumea mare va rămâne convinsă, că guvernul Khuen este aplicat a împăcii pe Români, dar dacă pacea nu s-a putut face, ei, Valahii sunt de vină, căci au pretensiuni exagerate.

Nu e perfectă comedia împăciuirii?

Să trecem acum preste faptul iarăşi caracteristic, că dacă se arată la minister volnicia vre-unui slujbaş — şi câte volnicii nu se fac! — arătarea zace cu anii la minister, fără rezultat, cu toate că Khuen ne-a asigurat de mai multe ori verbal, că astfel de arătări se vor rezolvi în timpul cel mai scurt. Aceasta împrejurare îndeamnă apoi pe unii slujbaşi a face volnicii pe socoteala lor, asemenea unor despoţi. Exemplu este slujbaşul din Câmpeni, care a anunţat pe răspunderea sa, că în Câmpeni cât timp va trăi el, nu va permite a se cânta „Deşteaptă-te Române”.

Cazuri de aceste sunt numeroase. Dar cum am zis, să trecem preste ele şi să ne oprim la *chestia tricolorului*. Chestia este cunoscută publicului nostru. Se zice, că prim-ministrul Khuen a dat un ordin confidenţial jandarmilor şi autorităţilor să nu mai intervie şi să nu conştie tricolorul, unde acesta nu se poartă ca demonstraţie, ci numai ca decoraţiune. Aceasta dispoziţie s-a trim-

bitat în lume prin ziare, ca un semn de înclinare spre pace a guvernului.

Aşa este lauda guvernului. Ce se întâmplă însă în realitate? Jandarmii confiscă brănele ţesute în culorile Ardealului şi pedepsesc pe cei ce le poartă, cum s-a întâmplat de curând la Aiud şi în alte părţi. Se face arătare la ministru, dar arătările se pierd prin arhive. Iar de altă parte semioficiosul »Magy. Táv. Iroda« lansează următorul comunicat :

»Culorile naţionale româneşti au fost popularizate foarte mult prin industria casnică pe haine, pălării, cocarde etc. Pentru a se opri intervenţia autorităţilor ungare, se aminteşte faptul, că *vechile culori naţionale ale Transilvaniei aveau aceeaşi formaţiune: roş, galben şi albastru.*

Guvernul ungar a interzis în repetite rânduri purtarea acestor culori, referindu-se la legea dela 1848, care impune tuturor supuşilor Coroanei Sf. Ştefan culorile naţionale ungare.

Agitatorii români au continuat agitaţia cu culorile româneşti, fapt care a avut ca urmare în dese rânduri confiscarea acestor culori şi pedepsirea celor ce le purtau cu 15 zile închisoare şi 200 coroane amendă.

În urma intervenţiei Românilor moderaţi, (sic!) actualul guvern a trimis jandarmilor *o dispoziţie confidenţială ca să nu mai intervie acolo, unde culorile naţionale româneşti nu sunt purtate în mod demonstrativ.*

Se pare însă, că Români naţionaliştii vor să abuzeze de această dispoziţie conciliantă.

Din loc competent se anunţă, că legea dela 1848 şi cele dela 1874 şi 1885 cu privire la culorile naţionale sunt şi azi neterminate şi că este datorია autorităţilor ungare a proceda cu cea mai mare severitate faţă de purtarea în mod demonstrativ a culorilor naţionale româneşti.

Ei, cum stăm acum în chestia tricolorului? Deoparte ministrul îl concedie, dar semioficioasa de altă parte

anunţă, că este oprit! Curat bătaie de joc!

În fine între altele relevăm cele două ordinaţiuni, emanate din ministerul de culte şi învăţământ.

Unul ia dreptul consistoarelor noastre, ca foruri superioare şcolare, de-a mai putea aproba manuale şcolare în folosinţa şcoalelor confesionale şi al doilea dispune, ca şi în şcoalele noastre populare numele elevilor să se inducă cu ortografia maghiară şi după pronunţia maghiară.

Ambele sunt infame şi lovesc grav în nizuinţele noastre culturale. Dar e caracteristic felul cum s'au dat aceste ordinaţiuni. Guvernul lui Khuen e şiret. Ca ordinaţiunile să nu aibă răsunet în public, ministerul le-a trimis consistoarelor noastre din presidiu, ca astfel să nu se publice în monitorul oficial al ţării, în »Budap. Közlöny« . Se dau astfel lovituri pe sub mână, ca publicul românesc să nu ştie nimic, ci să se pomească numai cu rezultatul.

Iată din nou duplicitatea infamă a guvernului, care de altcum reiasă şi din declaraţiile corifeilor. Khuen şi Tisza ne asigură în continu, că guvernul nu prigoneşte cultura naţionalităţilor, ne lasă în libertate să o dezvoltăm după placul nostru. Tot atunci însă vine secretarul de stat din departamentul cultelor, Balogh, şi declară în cameră, că în Ungaria nu poate exista altă cultură, decât cea specific maghiară. Şi dă ordinaţiunile relevante mai sus.

Acesta e sistemul de guvernament al cabinetului Khuen faţă de noi nemaghiarii!

Sângeroase lupte de stradă la Buda-pesta. Socialiştii şi justiştii au ținut Duminică după amiază un meeting, la care au participat ca la 20 de mii de oameni. După discursurile lui Justh, Bathany şi Garbay (socialist), cari pe lângă votul universal au cerut introducerea sistemului

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

In Maramureş.

— Schiţă de călătorie —

de C. I. Sânjoanu.

— Urmare. —

Împreună cu prietinel Sever Muresianu, tovarăşul meu de drum, suntem găzduiţi în casa domnului Iuliu Moys, notar la tribunalul regess din loc. Doamna casei este fata preotului unit d-l Mihail Papp din *Apsa de mijloc*, unde vom pleca după amiază. Această comună va fi ţinta finală a călătoriei noastre.

În anul descălecării, 1349, la 21 Sept. Johannes filius Ige (luga) *voyvoda olacorum de Maramoros*, împreună cu un tovarăş al său relatează regelui Ludovic că *Giula*, fiul lui Drăguş a fost introdus în posesiunea moşilor Nyres şi *Giuleşti*, fără contrazicere.¹⁾ Prin o diplomă dată din 7 Octombrie 1383 din partea judeului din Sighet, *Nicolae Bogaz*, se revocă şi se scoate din valoare o altă diplomă mai veche referitoare la statorirea unor mete-

în *Câmpulungul maramureşean*.²⁾ E interesantă această diplomă din mai multe puncte de vedere. Întâiu, aici aflăm amintit pe primul jude al acestui oraş, »Nicolae dictus Bogaz«. Apoi, sigilul de pe această diplomă, sigilul imprimat în ceară naturală, adevăreşte zisele cărţurului nostru cronicar din vremurile vechi ale scrisului românesc, *Miron Costin*, care zice: Ştiu, că *Sighetul*, scaunul Maramureşului, are până astăzi peacău ca capul de zimbru, în tocmă cu Moldova.³⁾ Acest sigil, — de sigur unul nou, — se întrebuintează până astăzi la Sighet. Poate, că mai înainte de veacul al XIV-lea, precum şi în acest veac, zimbrul să fi servit de marcă a întregului comitat Maramureş⁴⁾ şi nu numai a »scaunului« său şi iată atunci, o altă, nouă explicaţie a zimbrului de pe marca Moldovei, ca o moştenire strămoşească a descălecătorilor! Să nu fi fost oare impus capul de zimbru ca marcă a acestui comitat din partea lui Ludovic cel mare, despre care ştim că-şi forma drepturi de supremaţie asupra Moldovei, voind ca şi prin această formă esternă să arate în ochii lumii, că Moldova nu e altceva, decât o provincie a coroanei un-

gureşti, apartenenţă a învecinatului Maramureş?⁵⁾

Oraşul Sighet, împreună cu un alt oraş maramureşean, *Husz*, a fost dăruit, dacă nu zălogit, lui *Ladislaw*, fiul lui *Ioan*, fratele voivozilor *Balc* şi *Drag*, tot asemenea şi fortăreaţa *Cetatea de peatră* (Kenwar) din comitatul Solnocului. *Husz* şi Sighet erau mai înainte posesiuni regesse. Despre această donaţiune avizează însuşi regele conventul din *Lelesz*, prin un rescript dat din Buda la 8 Maiu 1397. La 18 Septemvrie 1411 se statoresc metecele de către Sighet a moşilor *Vad* şi *Tursad*, în favorul proprietarilor *Lenke* ori *Leuca* şi a lui *Andrieu* dela *Vad*.⁶⁾ Pe la 1457 un anumit vice-comite al acestui comitat, *Grigorie Ezeni* împreună cu un alt tovarăş, a cărui nume nu e amintit, pornesc dela Sighet în provincie, la moşia *Nyres*, unde vreau să ia cu forţa în posesiunea lor moşile unui *Drăguş*. Ei se prezen-tează acolo singuri, fără de a duce cu sine şi pe judele nobililor. *Drăguş* nu s'a lăsat despoiat de adevăra sa şi fiindcă singur nu putea ţine piept celor doi, se întovărăşeşte cu *George Ficze* din *Giuleşti*, şi împreună omorâ pe *Ezeni*. Cauza ajunge

înaintea tribunalului care absolvează pe ucigaşi pe motivul, că *Ezeni* n'a avut drept de a conturba pe *Drăguş* în posesiunea sa, nici nu putea să fie judecător în cauza sa, fără să se fi adus prealabil sentinţă din partea forurilor competente.⁷⁾ La 1 Maiu 1459, la ordinul regelui *Matia* se statoresc graniţele oraşului Sighet, fără contrazicere.⁸⁾ Un alt nobil de Sighet, *Mihail Stybor*, în tocmă cu şi vice-comitele *Ezeni*, conturbă în posesiunea sa, şi causează, pe nedreptul, pagube, nobilului *Petru Gherheş* din *Saraseu* carele apoi înaintează o plânsoare regelui. La 11 Iunie 1462 *Măliaş Craiu* demandoază magistratului comitatuz de a face cercetare în cauză.⁹⁾ La 1462, când regele *Matia* conducea în persoană o armată contra sultanului *Mohamed*, carele ajunsese deja pe plaiurile româneşti, primeşte în cale la *Rupea* (Köhalom) în Ardeal o altă plânsoare contra acestui *Mihail Stybor*, carele se mai numea şi *Giula* şi carele era originar din *Giuleşti*, dar locuia la Sighet. Fuese acuzat din partea lui *Ioan Giula*, numit altcum şi *Popa Iancu*, fiul lui *Nan* din *Giuleşti*, că ar fi ocupat cu puterea

¹⁾ Ibid p 28—29.

²⁾ Ibid p. 80.

³⁾ Bogdan I. Cronice inedite p. 190.

⁴⁾ Mihályi: O. C. p. 80.

⁵⁾ Ibid p. 114—115.

⁶⁾ Ibid p. 173—175.

⁷⁾ Ibid p. 404—405.

⁸⁾ Ibid p. 422—424.

⁹⁾ Ibid p. 442—443.

de dare progresivă și luarea dela ordinea zilei a proiectelor reformelor militare imensa mulțime a pornit în cortegiu pe stradele orașului. În strada Rakoczy, manifestanții au fost întâmpinați de un puternic detașament de poliție, care cu o furie sălbatică și cu săbiile scoase, s'a rezecat în mulțime, lovind în dreapta și în stânga. Numai la societatea de salvare au fost pansate peste 40 de persoane grav rănite. Un foarte mare număr de manifestanți, deși plini de sânge, au refuzat să se urce în ambulantele salvării, spre a evita de a fi în urmă arestați. Un tânăr, care azistase din trăsura la actele de barbarie ale poliției și le înfărașe, a fost înghelat de mai mulți agenți, aruncat din birjă și bătut până la sânge. În nesimțire, nenorocitul a fost dus la spital. În tot orașul, e o vie indignare contra brutalității polițienești.

În ședința de ieri a camerei deputatului Lovasz a prezentat o interpelație urgentă în afacerea brutalităților comise de poliție.

Vacanțele parlamentului austriac. Reichsrath-ul austriac și-a ținut ultima ședință a sesiunii Sâmbătă. În ședința aceasta parlamentul a respins propunerea deputatului Seitz, de-a pune sub acuză fostul cabinet al lui Bienerth, apoi s'au rezolvit câte-va chestiuni mai mici. La finele ședinței președintele a poțit petrecere bună deputaților, declarând, că parlamentul își începe vacanțele de vară.

Din Mureșoșorheiu.

— Scrisoare. —

— 31 Iulie 1911.

Mureșoșorheiu, orașelul modest de odinioară, cu stradele în neordine, cu casele mici și bătrâne, cu iluminarea obscură și pardoseala rea — azi e schimbat în un oraș modern, cu aproape 30 mii locuitori, cu palate strălucitoare, încunjurate de fabrici număroase, cu o mulțime de edificii publice, casarme, școli etc., luminat cu electrică și gaz și pardosit cu asfalt.

Modest odinioară, azi impune, prin multa viață comercială. Viața comercială, ce a luat un avânt puternic, i-a schimbat întreg coloritul. Stradele s-au îndreptat și în locul prăvăliilor mici și sărăcicioase azi sunt prăvălii bogate și luxoase ce înflorească pe zi ce merge.

Și cine pot să fie proprietarii acestor prăvălii bogate, decât Ungurii și Jidani, abia este o firmă românească de brânzărie, încolo nimic. Elementul românesc ce numără 3—4000 suflete, nu îl mai poți cunoaște nici după limbă, nici după port.

Meseriași, economi, zileri, copleșiți de numărul mare al streinilor și mai cu samă

— mai înainte lăsați pe mâna sorții — s-au dat perzării și sunt aproape perduți pentru neamul românesc. Cea mai mare parte s-au corcicit iar unii și-au schimbat și numele familiar — și trăesc azi fără a mai pune preț pe neamul, limba și portul românesc. Limba românească cea mai mare parte sau nu o știu de loc sau o vorbesc pocit — ori nu o vorbesc, fiindu-le rușine...

În fruntea acestui popor bătut de soarte și poate uitat de ai săi, azi stau doi vrednici protopopi români, cari ca oameni culți, cu pregătiri frumoase, luându-și de deviză că prima oară sunt Români și apoi că sunt de cutare confesiune, trăind în bună armonie și dragoste de frate lucră din răpuzeri pentru deșteptarea celor ce deja erau ca perduți pentru neamul și legea românească.

Durere, că deși Românii sunt atât de număroși, în urma neinteresului celor dela cârma lor — nu au pus pond pe fca biserice — pe școală — și astfel pruncii sunt siliți a se îndulci în școlile unguerești.

E trist, că un popor atât de numeros să nu aibă nici baremi un învățător. Imprejurare pe cât de tristă pe atât de rușinoasă. Streinii de neamul nostru ridică castele pompoase pentru a-și cultiva pruncii — iar noi nici habar nu avem, că din ai noștri vor ajunge oaspeții școalelor de îndreptare și ai pușcăriilor. Nădăjdum, că conducătorii de azi, trăind în armonie vor lucra din răpuzeri pentru redeșteptarea din amorțeala și întunecul în care trăesc acești frați.

Cu bucurie înregistrez, că de un timp încoace s-a făcut și o mișcare sănătoasă pentru luminarea poporului din acest oraș precum și pentru cei din jur. Despărțământul »Asociațiunii« a făcut un progres uriaș în proporție cu trecutul. D-iii protopopi, Nistor și Rusu, advocații Dr. Draia, Dr. Pantea și Dr. Băra împreună cu președintele despărțământului Nicolae Vulcu și ajutați de preoțimea și învățătorimea din jur au ținut nu mai puțin de 11 prelegeri populare, cari au avut un succes foarte îndestulitor și au redeșteptat sentimentul românesc în bietul nostru popor mult încercat. Este nădejde, că puțină inteligență românească mâne-poimâne se va înmulți prin aplicarea de funcționari la băncile filiale: »Lumina« și »Albina«, a căror amplasament trăind eventual în bună armonie și emulând fără a fi stăpâniți de patima urei — de concurență — ar contribui la desamorțeala sentimentului românesc.

Dorim ca toată elita românească din acest centru șovinist unguereș, să trăiască ca și până acum în cea mai bună armonie, și să le servească de model și altora armonia celor doi protopopi, li conjurăm, ca să lupte din răpuzeri pentru redeștep-

tarea elementului românesc, căci numai un deceniu de va mai trece, toate încercările vor fi zădărnice, fiind poporul nostru pe veci perduț.

Cu Dumnezeu — conduși și nutriți de sentimentul dragostei de neam — înainte, căci isbânda va fi a Voastră vrednici fruntași.

Theodor A. Bogdan.

Serbările din Tiream.

Adunarea despărțământului Sătmar al Asociațiunii.

— Raport special. —

— 29 Iulie n. 1911.

(Fine.)

După terminarea primei ședințe publice s-a îndreptat spre locul, unde era pregătit *banchetul*.

O șură mare nemțească împodobită cu crengi verzi, flori și cununi a fost transformată într-o sală mare. Onoare bravilor clerici Orădani, cari au arătat, că nu numai coriști buni știu să fie, ci și lucrători harnici de rând, căci nevoind poporul român din Tiream, după cum am fost informat să curețe etc. șura, — ceea ce de altfel nu le servește de loc spre laudă, teologii s-au pus pe lucru curățind și măturând sala cum se cade. La *banchet* au luat parte 83 intelectuali și 8 țărani. În decursul *banchetului* taraful vestitului Văsălica Raț, feciorul și mai vestitului C. Nuțu din Șomeșca a cântat foarte frumos diferite cântece și doine naționale. Măncările au fost îndestulitoare, poate prea »piparate« nu atât la gust, cât la preț.

Primul toast îl ridică părintele archidiacon George Șuta, vorbind foarte frumos pentru împărat și rege. Toastul a fost ascultat în picioare. Toastul al doilea îl rosteste părintele Ant. Bălibanu din Băsești aducând salutul venerabilului domn George Pop de Băsești, iubiților săi din Sătmar și închină pentru comitetul central și cel local. Vorbeste apoi frumos părintele Vasile Ardelean din Vetiș pentru mamele și femeile române, Sabin Coroian, protopopul din Botizvașvarea pentru popor. Alexiu Pop, protopopul Sănislăului pentru teologii coriști. Se ridică apoi Constantin Lucaciu, preotul Dorolțului și făcând o potrivită comparație între administrația de azi și cea din vremurile trecute, invită pe reprezentantul guvernului să facă un raport conștientios puterincilor cerând administrație dreaptă, europeană, să le spună, că noi Românii la oaltă cu Ungurii am susținut aceasta țară cu Ioan Corvinul, Paul Chinezul și lancu. Să le spună, că »*Jus est, suum cuique retribueret*. A fost un toast foarte frumos și de actualitate. Clericul Pășcut vorbește pentru preoțimea română și în special pentru Constantin Lucaciu. Protopopul Letei Ign. Szabo pentru popor. Mihai Bob, econom în Dorolț pentru »conducătorii noștri«. G. Murășan, preot în Moștin pentru poporul din Tiream și părintele local Teodor Gherman. Au mai toastat părintele I. Tănăvean etc.

După *banchet* la 3 $\frac{1}{2}$ s-a ținut a doua ședință până la 6 $\frac{1}{2}$, în care și-au depus rapoartele diferitele comisi.

Propunerea doctorului Kirvai se recomandă cu deosebire spre primire provocând o dezbateră foarte folositoare. S-a hotărât apoi locul adunării din anul 1912 în frunța comună Mădăraș.

În persoanele președintelui G. Șuta și a secretarului V. Ardelean se aleg cei 2 reprezentanți ai despărțământului la adunarea iubilară din Blaj, după cari apoi s-au sfârșit ședințele.

Seara teologiei bravi ai diecezei de Oradea mare au dat un *concert* bine reușit sub conducerea energicului cleric V. Szeles. Punctul prim »Bine ați venit« a introdus în mod fericit programul bogat al sării. După aceasta urmează punctul doi: o conferință bine lăcrată și interesantă a doctorului Vas. Kirvai, un tânăr de bune speranțe, asupra organizării culturale. Pagubă de accentuat uneori cam unguereș a conferințarului! Urmează corul »Răsunetul văilor« de Popovici, cântat frumos de corul teologiei. Solo-ul cu deosebire a fost foarte frumos. În punctul patru, d-șoara Margareta Dărăbanț a declamat »Rugămintea din urmă« de G. Coșbuc. Punctul cinci corul »Numele tău«, ese cutat de corul teologiei. La punctul șase urmează un dialog prelat de d-șoarea Eug. Butean și Luiza Grama, pe care însă publicul nu l-a prea putut auzi, de o parte din cauza, că d-șoarele prea vorbeau încet și din cauza zgomotului produs de cei nechemati de altă parte. La punctul șapte cântă corul teologiei »Andalusa« de Viduș Publicul a răsplătit pe înimoși coriști cu aplauze prelungite și cerând repetirea cu insistență. Corul cântă »Sus opinică«, asemenea foarte frumos. A declamat apoi absolutiv în teologie G. Pteancu poezia »Trei Doamne și toți trei« de G. Coșbuc, după care iară cântă corul teologiei accompaniat de taraful lui Văsălica Nuțului Pauniții.

Corul teologiei Orădani e un cor bine disciplinat. Nu putem decât să-i felicităm pe coriști și pe conducătorii lor abil Victor Szeles. La cererea cu insistență a publicului urmează o altă frumoasă doină. Declamează apoi băiatul Virgil student de cl. I gimnazială, fiul părintelui Ant. Bălibanu din Băsești, foarte bine, o anecdotă de Speranță, iar la aplauzele prelungite ale publicului alta poezie de S. Goga; după cari din nou cântă corul teologiei, cu care apoi între aplauzele îndelung repetate ale publicului se sfârșeste concertul și-și ia începutul petrecerea, care asemenea a succes de tot bine. Atâtă observ, că costume naționale n-am prea observat, cu atât mai multe însă costume de mătăsuri prea costisitoare pentru o singură seară și la o petrecere de vară, într-o șură, unde în decurs de 1—2 oare toată haina de mătase se duce pe copcă și se îmbogățesc numai negustorii jidani și tot nu e atât de frumoasă ca costumul național. Pagubă de atâta mătase!

În costum național au fost îmbrăcate d-șoarele Livia Coroian, Botiz; Luiza Grama, Sănmiclăuș; Elena Murășan, Vașad; Margareta Dărăbanț, Tiream; Mariți Nuț, Sănislău; și Eugenia Eutean, Carei.

Și încă o observare, care asemenea să nu fie cu supărare, deși noi Românii prea suntem susceptibili. Prea s-a auzit multă vorbă străină din gurile damelor, chiar și din ale celor costumate.

partea de moșie din Giulești a acestuia, că ar fi prins și ar fi scos cu puterea dela Mihail Ficze, carele era tutorul lui Popa Iancu, pe vremea când acesta era minor, toate documentele referitoare la posesiunea acestei moșii; apoi, nu s'a îndestulit cu atât, ci a mai despoiat și pe iobagii acestuia, ba chiar și pe mamă-sa, doamna Margareta, de 7 boi, un cal, un galbin florentin și 17 oi cu berbeci. Mihail Stibor neagă totul, și amintește, că e fratele lui Popa Iancu și deci feciorul doamnei Margareta și deci n'a putut să ia nimic cu forța. Regele demandea la 6 Octom. 1462, din Ruppea (Köhalom), cercetare în cauză.¹⁾

Pe vremea dujmăniilor dintre craii Matia și Ștefan cel mare al Moldovei, care-l învinge cu desăvârșire la Baia armenească din părțile sucevene, cele 5 opide maramurășene (Sighet, Hust, Câmpulungul maramurășan (Hosszumez), Vișk și Teceu) îndură devastare din partea oștirilor glorioase ale voivodului nebiruit. La patru ani după retragerea Moldovenilor, întâmplată la 1468, la 2 August 1472 Măștiș Craiu demandea comitelui suprem Ioan Horvath, precum și tuturor celor ce vor urma după dânsul, să scutească pe locuitorii acestor 5

opide de ori-ce îndatoriri împovărătoare și să li-se observe privilegiile vechi, căci locuitorii acestor opide în timpurile din urmă au trecut prin vremuri de grea restrîcție, fiind jăluiți și aprinși de Români și de alți dușmani («... per Valachos et alios aemulos nostros...»). La 1498 regele Vladislav II s'a îngrijeste, printr-o ordinațiune, de retribuirea cuviincioasă a lucrătorilor locuitori în Sighet, Hust și Teceu, de la salinele de pe teritoriul comitatului, posesiunii ale vistieriei.²⁾

Poporațiunea străină, în parte maghiară, a acestui oraș, îmbrățișează încă de timpuriu învățăturile reformatorilor din apus; în cursul veacului al XVI-lea s'a propunea aici, în spiritul învățăturilor nouă, într-un colegiu, pe lângă care era aranjat și un curs de filozofie. Abia pe la 1730 s'a îngrijesc și romano-catolicii de întemeierea unui colegiu la Sighet, colegiu, care a fost pus sub jurisdicțiunea și îngrijirea unui ord călugăresc. Colegiul reformat a fost sprijinit pe vremea neatărării Ardealului și din partea principilor ardeleni. — Privilegiile orașului datează de pe la 1352, dela regele Ludovic cel mare. Tatăl lui Ludovic, Carol Robert zidise aici pe la 1330 o frumoasă biseri-

că romano-catolică, un adevărat monument de artă până în zilele noastre.

Intemeietorul stavropighiei, a năstirei devenită mai târziu reședință de vladică românească, cea cu hramul Sf. Arhanghel Mihail, acel Baliz sau Balce, frate al lui Drag și fecior al lui Sas-Voda moldoveanul, — acel Balce, domn al Cetății de Peatră, al Hustului, al Sighetului și al Rodnei, ori căt era de stăpân aici și cu toată aprobarea sfințitului patriarh constantinopolitan,³⁾ nu poate să așeze lângă biserica romano-catolică a lui Carol Robert o alta, una necatolică, și așa să va fi văzut nevoit s'o așeze în alt loc, apropiat de scaunul său domnesc, la Peri. La 17 April 1698 însă, cel mai activ dintre toți vladicii românești din Maramurăș, nobilul Iosif Stoica, ține la Sighet un »săbor«, un scaun de judecată, dimpreună cu »protopopii din erașul de sus«, cu alți popi și protopopi, unul »Lupu din Giulești, erașul Coșăului«, celălalt »Ioan din Lalova erașului de Sighet«, aceștia toți »asesorii săborului mare«, și încă alți 2 asesori, — fruntași ai varmeghiei, — mireni deci, — anume: jupân Dan Laslo din Biserica Albă și jupân Nan Ivon din

Statina, având cu toții a aduce decis în cauza lui »jupân Ștef Lupu«, împotriva »jupânului Codrea Aximia«, carea ar fi tras de păr pe Măriuța lui Ștef chiar în sfânta biserică). La 19 Iunie 1715 aflăm la Sighet și pe episcopul Serafim, carele rezida la Petrova și carele subscrie în Sighet, la această dată, un act de natură privată.⁵⁾

Din colegiile, atât cel reformat cât și cel catolic dela Sighet, vor fi ieșit pe vremuri mulți sfințici buni și adevărați ai neamului nostru. Să se știe astăzi când nu se scrie, ori se scrie așa de puțin în acest Maramurăș al nostru, că pe la 1785 un teolog, Ioan Stanca, traducea pe românește »Pastoriceasca Teologie« a profesorului său »pe parte românească« la Muncaciui, Toma Haina, și că la 1820 »dascăl și diacul« dela Sighet, Toader Uibard scria un Octoih, »spre folosul pruncilor celor românești... pentru-că nu sunt cărți destule românești, spre trebușcoalelor«.⁶⁾

A fost odată, când a fost...

¹⁾ Budu T.: Disertațiune despre episcopi și vicarii români de Maramurăș. Gherla, 1891, p. 56—58.

²⁾ Iorga N.: O. C. I. p. 234.

³⁾ Iorga N.: Din viața Maramurășului românesc, în Neamul românesc literar, I. p. 184.

⁴⁾ Iorga N.: Scrisori și inscripții ardeleni și maramurășene. — București, 1906. Vol. I. p. XXXIX—XL.

¹⁾ Ibid p. 516—517.

²⁾ Ibid p. 615—620.

¹⁾ Ibid p. 445—448.

De altfel trebuie să fim cu multă re-
cunoștință teologilor, părintelui Teodor
herman pentru osteneală și jertfă.

Delacrasna.

ȘTIRI.

— 16 Iulie v.

Redacționale. *Din cauza sf. săr-
ători de mâne Sf. Ilie ziarul nu va
pare până Joi seara.*

Pentru masa stud. români din Brașov
A intrat dela: «Hațegana» instit. de creș-
t. (Hațeg) 20 cor.; — «Porumbăceana»
instit. de credit (Porumbacu de Jos) 10
br.; — «Severineana» societ. comerc.
(Caransebeș) în loc de cunună pe sicriul
decedatului președinte: Aurel Marin K 16;
— Dnii Valentin Bude prof., și Dr. Sextil
Pușcariu, prof., universit., donează câte 10
br. (= 20 cor.) în memoria repositului
medic: Dr. Gh. Stoian (Bran) și totodată
ac apel pe această cale către toți colegii
de școală ai repositului să contribuie și
la spre acest scop.

Primească marimimii donatori sine-
le noastre mulțumite. — *Direcțiunea școa-
lor medii gr. or. rom. din Brașov.*

Vizitarea uzinelor electrice din Sinaia
și **Cămpina.** Comisiunea orașului Brașov
pentru studierea chestiunii aprovizionării
orașului nostru cu electricitate a vizitat
Sămbăta, sub conducerea d-lui primar Dr.
Schell, uzinele electrice din Sinaia și Cămpina
ale societății pe acții «Electrică». Se
știe că această societate, vrea să provadă
și Brașovul cu electricitate. Delegații ora-
șului Brașov au fost primiți cu multă a-
biilitate de către membrii societății «E-
lectrică».

Numire. D-l Dr. Constantin Sulică
originar din Brașov a fost numit cu ziua
de 1 August n. custode la muzeul națio-
nal din Budapesta.

Bancă maghiară cu firmă românească.
Sunt invențioși șoviniiștii noștri când este
vorba de nouă mijloace de căpătuială și
de combaterea urgisitelor bănci valache.
Sunt în stare să adopteze și o firmă ro-
mânească pentru întreprinderile lor, ca
astfel să reușească mai bine a seduce pe
cei neorientați, dar buni de exploatați. Așa
cetim, că în Zorlenț, comună curat romă-
nească din comitatul Caraș-Severin s'a
intemeiat din partea cercurilor oficiale un
institut de bani cu capitalul social de K
100,000 sub firma «Zorlențeană» casă de
păstrare soc. pe acții. Pentru ochii lumii
se află între membrii direcțiunii și câțiva
Români rățaciți. «Zorlențeană» firește
avea misiunea a contrabalansa activita-
tea agenturii „Albina” și a filialei „Po-
porului” din Lugos, ambele cu sediul în
Zorlenț. Sperăm că Românii din Zorlenț
și jur vor ști să se ferească de mrejele
«Zorlențenii»! „Rev. Econ.”

Necrolog. Din București ne vine trista
veste, că eri a încetat din viață acolo Do-
ctorul **Jacob Rațiu**, fost medic de spitale
originar din Com. Făgăraș, com. Sînca-
veche. Regretatul și-a făcut studiile la
gim. rom. cat. și evangelic din Brașov iar
medicina la Univer. din Viena. Odihnească
în pace!

VIII.

La Sighet am părăsit deja cursul
albei; la nordvestul orașului vom trece
preste un pod lung **Tisa**, în care Iza își
varsă apele nebune. Vedem, trecând po-
dul, mulțimea plutitorilor cari, conduse de
Români, vor face drumul lung, de o lună
de zile, până jos, la **Seghedin**. Bărbații
înțorși acasă, aduc bani grei, cu cari își
mai acopăr din cele necesități. Vremea
coasei a trecut, străngerea bucatelor a
rămăș pe seama bătrânilor și a femeilor,
cari împreună, la **clacă**, fac ispravă mai
repede, fără atâtea **aldamașuri** și **pa-
lincă**.

Preste **Tisa** se zăresc căsuțele albe
ale noastre dela **Biserica albă** (Féjéregy-
háza), sat, care odinioară servea de lăcaș
călugărilor cucernici, dela mănăstirea pe
care va fi nimicuit-o unirea și dinții
de oțel ai vremurilor grele de sărăcie
neagră.

În cale, urmând calea ce duce dela
Sighet la hotarul dela apus al comitatului,
până la **Huszt**, aflăm cătunul **Handal** sau
Ocna-Slatina, ce se ține de comuna **Slati-
nasat** (Faluszlatina), destul de îndepărtată
și care are până la 2200 de locuitori ro-
mâni, ceiațați streini. La **Handal** afară
de cei vre-o 900 de «șogâi», toți Români,
vor mai fi încă, cel puțin pe jumătate

Un ser contra holerei. «Corriere de
la Sera» anunță că chimistul italian Gu-
rassoni a descoperit un ser contra holerei
pe care l'a botezat «Fibriolin». Guvernul
italian a hotărât să dea chimistului posi-
bilitatea de a experimenta miraculosul său
leac pe o scară mai mare, în ținuturile
de la sud, unde flagelul bantue mai cu
furie.

Ravagiile holerei în Albania. În urma
întinderii holerei în Albania de sus, s'a
hotărât ca Mitrovița să fie înconjurată de
un cordon sanitar. La Ipek, în ultimile 24
de oare 24 cazuri de holera au fost con-
statate, dintre care 8 mortale. Printre
trupele de acolo au fost 18 cazuri.

Grațierea asasinilor lui Fitowski și
Mihăileanu. Ziarele bulgare «Balkanska
Tribuna», «Vecerna-Posta» și «Dnevnik»,
reproducând știrea despre o anchetă des-
chisă de către parchetul de București în
urma petițiunii adresate regelui Carol de
către imigrații macedoneni stabiliți în Sofia
și cerând grația celor patru rămași în
viață dintre asasinii lui Fitowsky și Mihă-
ileanu, zice: Aceasta probează că regele
României și guvernul său și-au oprit aten-
țiunea asupra rugăciunii reprezentanților
imigrațiilor. Dacă grația cerută se va acorda,
va fi un mare act de înțelepciune și de
perspicacitate, care va șterge trecutul și
va însemna începerea unei ere noi de
atitudine frățoasă către poporul bulgar
care nutrește o recunoștință adâncă pen-
tru sângele vărsat la Grivița și la Plevna
în epoca emancipării sale.

**Locul de scaldă Korynicza din nor-
dul Ungariei a căzut pradă alături unui
incendiu.** A ars întreg stabilimentul bal-
near împreună cu numeroase case. Cea
mai mare parte a oaspeților, cari și-au
perdut tot avutul, au părăsit Korynicza.

**Cazuri mortale de insolamție în Germa-
nia și Franța.** Duminecă au murit în Düs-
seldorf de insolamție 19 oameni. 14 persoane
lovite de insolamție în vreme ce se scaldau
s'au inecat.

Din Duisburg se anunță 4 cazuri
mortale de insolamție.

În Paris s'a înregistrat Duminecă 10
cazuri mortale de insolamție. Apa Senii s'a
încălzit într'atâtea, că peștii mor în mare
cantitate. Cadavrele de pești, cari plutesc
la suprafață, viciază aerul, amenințând
astfel orașul cu primejdia unei teribile e-
pidemii.

Un jubileu al Germaniei. E vorbă să
se serbeze la 1 Noembrie 1911 împlinirea
a o mie de ani de când s'a înființat împă-
răția Germaniei ca stat deosebit, despăr-
țindu-se de împăria mai întinsă a lui
Carol cel Mare. Cel dintâiu împărat al
Germaniei ar fi deci Conrad I-ii, care s'a
suscurs pe tron la 1 Noembrie 911.

**În comitatul Aradului ministrul de
finanțe a sistemizat două nouă oficii de
dare cu sediul în Oroșineu și Pecica-un-
gurească.**

**Dela magistratul orășenesc primim
spre publicare, următorul avis:** Pe podul
de peste vale, care leagă Parcul Rudolf
cu Livadia poștii, fiind prea slab, circula-
rea cu trăsuriile este interzisă. Până în
anul viitor, — pe când se speră, că această
vale va fi canalizată — comunicația cu

atăți Ovrei, pe cari nici atoterăbdătorul
Sighet nu i-a mai putut încăpea și cari
cu horinca lor scot din punga bieților
«șogâi» și ce biata au putut câștiga a-
ceștia cu multă osteneală și cu primej-
duirea vieții, la **Ocna**. Această «ocna», de
sare, avea mare renume pe vremea stră-
moșilor noștri Români; noul exploatări
s'au făcut numai dela 1789 încoaș.

Astăzi, deși cea mai mare parte a sa-
linei e sub apă, totuși mai aduce statului un
venit anual până la 10.000.000 de cor.

Drumul de țeară, bun și îndemâna-
tic, se sfârșește aici. În față avem dealul
Apșei, înalt de 320 m. preste suprafața
mării. Acest deal, de altcum neînsemnat,
este hotarul pus de natură între 2 ne-
amuri; dincolo mai avem doar 2 Apșe, a
treia e ruteană.

Imi spunea la **Apșa de mijloc** unul
de-ai noștri, despre «**Rusnici**» că s'o
amenii de omene și s'o săraci lipiți pământu-
lului, numai cât sunt tare «făloși». C'o
avut ei un dascăl de le-a spus, că pe lu-
mea asta sunt Rusnici câta frunză și
iarbă și că dela **Apșa** în sus toată lu-
mea e a lor, până la **buricul pământului**!
Buricul acela, o fi poate — polul nordic.

(Va urma.)

?) Enciclopedia română III. p. 438.

trăsuriile, spre Livadia poștii se face prin
strada Șirul Livezii.

**Se caută o damă sau domnișoară ro-
mână, pricepătoare în economia casei, ca
conducătoare a menajului în Internatul
Orfelinat al Reuniunii femeilor române
din Brașov pe anul școlar 1911—12.** Do-
ritoarele de a ocupa acest post sunt ru-
gate a se adresa prezidentei Reuniunii
Maria B. Baiulescu, Brașov Strada Fântâ-
nii Nr. 34, de unde vor primi și informa-
țiunile necesare.

**În restaurantul Suciu dela promenadă
va cânta începând cu ziua de azi în fie-
care seară vestitul taraf al lui Dodos jun.**

Petreceri.

«Reuniunea pentru biblioteca popo-
rală» din Viștea de jos, invită la produc-
țiunea teatrală pe care o aranjază în favo-
rul «zidirei unui local de teatru», Dumine-
că, în 6 August n. 1911, în localurile
«Ospătării Șandru.»

Program: 1) «Clientul din provin-
cie», piesă într'un act de Gabriel Tim-
mory, traducere de Sandu-Aldea. (Să re-
prezintă prin prima oară). 2) «Albastru»
comedie într'un act, de Max Bernstein.
(Localizată de societatea de lectură din
Viștea de jos). După producțiune urmează
joc.

Inteligența română din Bazna și jur,
invită la petrecerea de vară, ce o aran-
jază în ziua de 2 August st. n. în comuna
Bazna — Hotelul Băilor. Venitul curat al
petrecerii se va da jumătate bibliotecii
despărțământului «Astrei» iar jumătate
bisericii române din Bazna.

**Inteligența română din Tritul de sus
și jur,** invită la producțiunea teatrală
împreună cu dane, ce o va aranja cu
prilejul adunării generale a despărțămân-
tului Turda al Asociațiunii la 6 August
c. n., în localul școlii române din Tritul
de sus. Inceputul la 8 oare. Prețul de in-
trare de persoană 1 cor., de familie până
la 4 membri 3 coroane, dela 4 membri
în sus de fiecare membru 1 coroană. Vip-
tualele sunt congreseze stimatei familii.
Venitul curat e destinat fondului biseri-
cii, ce se va edifica. Cu deosebită stimă:
Comitetul aranjator.

**Tinerimea studiosă din Săliște își
va ținea obiceiuita petrecere de vară în
ziua de 24 August st. v. la «Rondo»; la
caz de timp nefavorabil, petrecerea se va
ține la sala festivă a școlii. Invi-
tări speciale nu se fac.**

Anuare.

— Dări de seamă. —

**Raport despre instituttele gr. cat. de
învățământ din Balázsfalva (Blaj): gim-
naziul superior, institutul pedagogic, școala
civilă și elementară de fete, școala de apli-
cație, școala pentru învățaceii de meserii
și negustorie pe anul școlastic 1910—1911.
Blaj, tipografia seminarului teologic gr.
cat. 1911.**

D-l prof. Dr. Octavian Prie publică în
fruntea anuarului un studiu din flogologia
română despre verbele auxiliare: sunt,
am și voi.

Din datele școlare reținem următoar-
ele: La **gimnaziu** au funcționat 18 pro-
fesorii pentru studii ordinare, și 4 profe-
sori pentru studii extraordinare și facul-
tative. Societatea de lectură a tinerimei
gimnaziale a stat sub conducerea d-lui
prof. Dr. Ioan Rațiu. A ținut 28 ședințe,
în cari s'au prezentat 63 lucrări și anume
20 poezii, 10 schițe-nuvelle, 17 dări de
seamă (studii), 3 operate și s'au rostit 8
discursuri.

La »masa studenților« din Blaj au
fost întretinute cu prânz gratuit 14 stu-
denți. Fondul mesei este cu finea anului
de 33.750 cor. 6 bani.

La **gimnaziu** au fost înscriși 520
elevi ordinari și 19 privatști, dintre cari
au fost examinați 505 elevi ordinari și 16
privatști. Elevii români au fost 518 între
cari 423 gr. cat. și 95 gr. or., maghiari 2
și 1 german. Calculul general foarte
binec l-au obținut 42 elevi, calculul »binec
116, calculul »suficient« 261, din 1 studiu
»nesuficient« 68, din 2 studii »nesuficient«
20, din mai multe studii »nesuficient« 14.

La **institutul pedagogic și școala de
aplicație** au funcționat 12 profesori. Refe-
ritor la școala de aplicație cetim în anuar
următoarele: »După cum e cunoscut, ele-
vii școlii de aplicație absolvenți de 4

despărțăminte sunt primiți în gimnaziu.
Acesta e motivul, că precum în trecut,
așa și în acest an școlar, abia s'au putut
susținea despărțămintele V și VI. În bu-
tul somațiunilor venite dela inspector-
ratul reg. și pe lângă tot ajutorul dat de
primăria opidană, abia am avut câte 1
elev în aceste despărțăminte. Dela sate
vin puțini elevi și mai cu seamă de aceia,
cari vreau să treacă la gimnaz., cei din
loc trec la măiestrii, dacă nu se fac gim-
naziști».

În cele 4 cursuri ale institutului pe-
dagogic au fost înscriși și examinați 80
elevi, iar doi au »dezertat«, cum cetim în
anuar. Credem, că sub acest cuvânt avem
să înțelegem, că doi elevi au părăsit școala
în decursul anului.

La **școala gr. cat. de fete** au funcțio-
nat 9 profesori și 3 profesoare. Cu totul
au fost înscrise 134 eleve.

La **școala gr. cat. pentru învățaceii
de meserii și negustorie** au funcționat 3
profesori și 1 învățator. La această școală
au fost înscriși 70 elevi.

Diverse.

Noua Constituțiune a Portugaliei.

Noua Constituțiune portugheză se
bazează pe diviziunea puterilor: legisla-
tivă, executivă și judecătorească. Repre-
zentanța populară prevede două Camere
(Secțiuni).

1) Un consiliu național, ce se con-
voacă tot la trei ani, alegeri făcute pe
baza votului universal și egal, — și 2)
Un Senat, ai căruia membrii sunt aleși pe
șase ani de către consilierii comunali.
Ambele Camere reunite constituie Congre-
sul, a căruia principală prerogativă e
alegerea președintelui din 4 în 4 ani.

Președintele numește și revocă mi-
nistrii, după buna sa apreciere, — cu
toate acestea el e responsabil, ca și mi-
nistrii săi, parlamentului, și poate fi pus
în stare de acuzațiune. Pentru judecarea
lui s'a creat un tribunal special, compus
din toți membrii înaltei Curți de Casați-
une și de Apel. Congresul delegează dintre
ei 22 de judecători.

Constituția nouă recunoaște toate
principiile de libertate politică și religi-
oasă. Cât pentru monarhiști, noul pact de
Stat portughez, nu e tocmai însuflit de
principii îngăduitoare. De oare-ce aderen-
ții vechiului regim au emigrat mai toți,
averile lor sunt supuse confiscării, dacă
nu vor reveni în patrie într'un timp fix.
Conspiratorii monarhiști rămași în țară
vor fi judecați de tribunale excepționale.

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 1 August. În ultima șe-
dință a Camerei, deputatul român
Isopeșcul Grecul a înaintat un me-
moriu cu privire la asanarea admini-
strației fondului religiositar.

Dep. Grigorevici a adresat o inter-
pelare și asupra fraudelor electo-
rale din ultimele alegeri. Dep. Grigo-
rovici a interpelat asupra măsurii
luată de direcția căilor ferate din
Bucovina, care a suprimat sărbăto-
rile ortodoxe, silind pe funcționarii
și pe lucrătorii români, să țină sărbă-
tătorile catolice.

Proprietară:

Văd. Elena Dr. Aurei Mureșiană
Redactor resp. Ioan Spuderea.

Dr. B. Basiota

— medic —

— specialist în morb. femeiești. —

Cluj-Kolozsvár. Strada Ferencz Iószef Nr. 6

Consultațiuni

între oarele 8—10 a. m. 3—5 p. m.

Városmajor - Sanatorium și
„Hydrotherapie“26 odăi aranjate cel mai modern; Supra-
veghere medicală constantă.

Telefon 88—99.

Birou central, stabiliment medical,
Ferencz körút 29 n. a. 8—9; d. a. 3—5.

Director, șef.

Dr. Cosmutza.

SALVATOR

Călcăe de gumă

Neintrecut în durabilitate.

Se capătă pretutindenea.

Debit general:

Hermann Hirsch,
Wien VII/3.

Banca generală de asigurare, soc. pe acții.

Concurs.

Pentru ocuparea a două posturi de funcționari la Banca generală de asigurare, soc. pe acții în Sibiu, să publică prin aceasta concurs în termenul și sub condițiile stabilite mai jos.

Concurenții au să dovedească:

1) că au absolvat cu succes bun, cu examen de maturitate sau diplomă, vre-o școală comercială superioară și

2) că sunt deplin sănătoși, că au satisfăcut obligamentelor militare și că nu sunt trecuți de 36 de ani. Cei aleși

1) vor primi salariu anual, — amăsurat pregătirii și vrstei, — care salariu însă nu va fi mai mic ca cor. 1500;

2) vor fi angajați pe un an de probă, și în caz că serviciul lor va fi corăspunzător, vor putea fi definitivati, conform regulamentului pentru funcționari, ce se va stabili prin direcțiunea institutului;

3) vor fi trimesi pe trei luni să facă praxă la societăți de asigurare, în care timp li-se va da și un adaus la salariu;

4) vor trebui să intre în serviciul societății deja la 1 Sept. st. n. a. c.

Se observe însă că cei ce vor dovedi că au și praxă de bancă și că cunosc perfect limba maghiară sau germană, vor fi preferați.

Cererile instruite cu actele necesare, au să fie înaintate Băncii generale de asigurare, soc. pe acții în Sibiu-Nagyszeben, cel mult până la 15 August st. n. a. c.

Parteniu Cosma m. p.,
președintele direcțiunii Băncii generale de asigurare.

Se caută o bucătăreasă

bună pe timp de 10 zile și anume dela 25 August până la 4 Septembrie st. n.

Informații la administrația Gazetei.

Avis.

Se primesc imediat **2 ucenici** la măcelăria d-lui Vasile Oltean, măcelar, Brșșov târgul Cailor Nr. 12.

Arsenalul de construcții, București.

03715/15 Iul. 1911.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința amatorilor, că în ziua de 15 Septembrie 1911, oarele 9 dimineața, se va ține licitație publică în localul acestui stabiliment, pentru aprovizionarea cu următoarele serii de materiale:

Seria I-a.

234200 kgr. oțel pentru proiectile, diferite dimensiuni.

Seria II-a.

61400 kgr. bare de alamă presacilă, diferite dimensiuni.

1050 kgr. sârmă de alamă, diferite dimensiuni.

800 kgr. benzi de alamă, diferite dimensiuni.

7800 kgr. țevă de alamă presabilă de 62 x 48 m/m.

2200 kgr. țevă de alamă obișnuită de 11 x 9 m/m.

4500 kgr. țevă de aramă fără sudură de 82 x 74,5 m/m.

Seria III-a.

100000 kgr. plumb.

17000 kgr. antimoniu.

800 kgr. bandă de plumb de 19 m/m lățime și 0 m/m, 8 grosime.

Seria IV-a.

12000 kgr. colofoniu.

Condițiunile calitative ce trebuie să îndeplinească furnitura precum și acelea în care se va ținea licitația, se pot vedea la Arsenalul de Construcții al Armatei din București.

1527. 1—2. Directorul Arsenalului.

Lt. Colonel:
Selia.

„Deganin“ contra gândacilor

Bucură-te doamnă dragă, că incurând nu vei mai avea gândeci (șvabi) în bucătărie, căci firma românească:

F. A. Degan, din Fiume

(Postafiók Nr. 163 a inventat un prav nou, „Deganin“ care e cel mai bun și pe toți li omoară.

Costă 1 kgr. 3 coroane. Mai puțin ca un 1/2 kgr. nu se trimite. Porto costă 72 fil., iar banii se trimit înainte (anticipative) la firma sus numită.

Dacă comanzi 4 kgr. de cafea, atunci cere și 1 kgr. „Deganin“. căci 5 kgr. se trimit franco.

În Fiume toți vorbesc de pravul „Deganin“, căci l'au probat cu mare rezultat.

Cere gratis și preț curent românesc pentru cafea bună!!

„Deganin cu mare efect.

Recomandăm cetitorilor ziarului nostru, Magazinul de haine și Confecțiuni de dame

I. ASCHER

Brașov, Strada Inului Nr. 26.

unde pot cumpăra de superioritate constatată **haine** pentru bărbați, băeți și copii, asemenea și pentru dame și fetițe: **Jachete, Costume de dame, Foi, Halatur, Bluză, Jupoeane** etc.

Comande cu posta se efectuează complet cu rambursă.

Când se comandă, notați lățimea peptului, culoarea stoffii și cam cu ce preț.

1148,7—100

Pentru ce nu convine se dau banii îndărăt.

F. Wertheim & Comp.

K. k. priv. fabrică de casse de bani k. k. liferanți ai Curții.

Liferanți pentru k. k. Erar și primele Institute de bancă și credit,

Praga, Viena, Budapesta.

Tresore de Bancă pancerate (Cameră de oțel) constructie cea mai nouă.

Safe-Deposits

uși de oțel pancerate și garantate contra spargerii sau sfredeliri. Casse de oțel pancerate patentate cea mai modernă construcție. Căptușeli de oțel pancerate din material ce nu se poate sfredeli.

Reprezentant: **Otto von Roll, Brașov.**

Cataloge și devisuri gratis și franco.

Mare asortiment de broderii

Broderii miraculos de ieftine 100 perini de divan

gata și începute a **4 cor.**

20 perini de in desinate > **1.40 cor.**

100 covoare cu metru gata și începute > **4—**

100 Milieus gata și începute > **4—**

10 Wandschoner 170 cr lung stofă Aida > **5—**

Broderiile cele mai frumoase și mai ieftine se află numai la

Fritz Bolesch

Magazin cu tapiserie, impletituri și mărunțișuri. Str. Vămii 29

Asortiment bogat de lână și tort

„GAZETA TRANSILVANIEI“ cu numărul à fileri, se vinde la tutungeria d-lui Dumitru Pop, zaraf Hirscher Nr. 4 și la Eremias Nepoții.